

บทที่ ๒

การศึกษาชั้นมูลฐาน

ในการศึกษาชั้นมูลฐานได้จัดแบ่งออกเป็น ๓ ตอนเพื่อเป็นแนวทางความเป็นมาของการศึกษาทางอาชีวศึกษา และความสำคัญของสื่อการสอนที่ได้นำมาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทั้งแบ่งออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ ๑ ประวัติการอาชีวศึกษาในประเทศไทย
- ตอนที่ ๒ ประวัติการศึกษาเอกชนในประเทศไทย
- ตอนที่ ๓ การศึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนวิชาอาชีวศึกษา

ตอนที่ ๑

ประวัติการอาชีวศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่โบราณ จนถึงต้นสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการเรียนกันทั่วๆ ไป ส่วนใหญ่เรียนวิชาความรู้สามัญต่าง ๆ ส่วนที่เกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรงนั้นเริ่มมีบ้างแล้ว เช่น คำว่าเกี่ยวกับโหราศาสตร์ หมอยา คำราช่างทอง และเสมียน เป็นต้น สำหรับการอาชีวศึกษานี้เริ่มมีอยู่ในโครงการศึกษาดั้งเดิม ซึ่งเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้เสนอขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ ถึงความคืบหน้าเกี่ยวกับวิชาชีพว่า "ชนิดการเล่าเรียนพิเศษนั้นเป็นการเล่าเรียนเฉพาะสิ่ง หรือรู้เฉพาะอย่างให้ชำนาญคือ" เป็นต้นว่าฝึกผู้เป็นอาจารย์ ผู้รับราชการพลเรือน ผู้รับวิชาช่างที่ ศึกษาคือ ประ กฏหมายแพทย ศึกษาในการช่างหัตถกรรม คณิตศาสตร์ อื่นๆ เอยอร์เนีย เรียนการค้า การเพาะปลูก และความรู้พิเศษอื่น ๆ โดยไม่กำหนดอายุของผู้เรียน และจัดตั้งโรงเรียนขึ้นตามสาขานั้น ๆ เป็นโรงเรียนพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๔๒ กระทรวงธรรมการ ได้วางแผนการศึกษาขึ้นใหม่ ตามแผนการศึกษาที่ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ประเภท คือ โรงเรียนสามัญศึกษา และโรงเรียนวิสามัญศึกษา ที่ทำการสอนวิชาช่างและรับทำงานช่างเขียนและแกะสลัก ซึ่งนับว่าเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาที่จัดสอนวิชาช่างแห่งแรก คือ สโมสรช่าง ๓ สามัคยาจารย์ในความอุปการะของกรมศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๔๕๓ กระทรวงธรรมการ ได้จัดตั้งโรงเรียนพณิชยการขึ้นที่วัดมหาพฤฒารามแห่งหนึ่ง และที่วัดราชนิมิตแห่งหนึ่ง

พ.ศ. ๒๔๕๔ ได้มีการแสดงศิลปหัตถกรรมของนักเรียนเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแนะนำชักจูงให้เด็กชายหญิงเอาใจใส่ฝึกหัดศิลปหัตถกรรม ซึ่งเป็นทางเลี้ยงชีพต่าง ๆ และเปิดโรงเรียนเพาะช่างขึ้น

พ.ศ. ๒๔๕๕ รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในวิชาชีพขึ้นเป็นกรมย่อยสังกัดอยู่ในกรมศึกษาธิการ เรียกว่ากรมวิสามัญ

พ.ศ. ๒๔๖๐ กระทรวงธรรมการ ทอการครูวิชาชีพไปสอนในโรงเรียนประชาบาล จึงตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเกษตรกรรมทอวังขึ้น

พ.ศ. ๒๔๖๖ ประกาศคำว่า "อาชีวศึกษา" ทั้งก่อนหนึ่งกล่าวว่า "อาชีวศึกษาได้แก่การศึกษาวิชาชีพ ซึ่งเป็นความรู้สำหรับประกอบอาชีพ"

พ.ศ. ๒๔๘๑ ให้ยุบเลิกกรมศึกษาธิการ แล้วจัดตั้งกรมขึ้นใหม่ ๒ กรม คือ กรมสามัญ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และกรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ

พ.ศ. ๒๔๘๒ การจัดการอาชีวศึกษา ได้ขยายเข้าเรื่อยตลอดมา มีโรงเรียนอาชีวศึกษาตั้งขึ้นหลายประเภท เช่น โรงเรียนช่างกล ช่างไม้ การช่างสตรี ช่างเย็บหนัง เกษตรกรรม พณิชยการ ฯลฯ มีโรงเรียนช่างไม้ทุกจังหวัด

พ.ศ. ๒๔๘๔ กรมวิชาการ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมอาชีวศึกษา มีกองวิชาการทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียน จัดการสอบไล่ และออกประกาศนียบัตร มีกองโรงเรียนทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนอาชีวศึกษา ในปีเดียวกันหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลง ได้มีการฟื้นฟูส่งเสริมการอาชีวศึกษาขึ้นใหม่

ต่อมามีแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้แบ่งระดับการจัดการอาชีวศึกษา ออกเป็น ๓ ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษาขั้นสูง แต่ละระดับกำหนดเวลาเรียนไม่เกิน ๓ ปี นับว่าเป็นยุคแรกของการพัฒนาอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เพื่อผลิตช่างฝีมือระดับสูง

พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐบาลได้ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติใหม่ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน และระบบการจัดชั้นเรียนใหม่หมด

พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าขึ้นโดยรวมวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโพรคมณฑล ต่อมาได้

มีการรวมวิทยาลัยวิชาการก่อสร้างเข้าไปด้วย จักการศึกษาระดับ ป.วส. และปริญญา
ก้านวิศวกรรม (วศ.บ.) และครุศาสตร์อุตสาหกรรม (ค.อ.บ.) มีอธิการบดีเป็นผู้
บริหาร ต่อมาได้ออนไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๑๔ จากประวัติกรมอาชีวศึกษา (๒๕๑๔ : ๒-๖) มีความว่า ได้มี
พระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้น มีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวง
ศึกษาธิการ แล้วยังเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบ
ชอบในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ เช่นเดียวกับอธิบดีกรมต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครู
อาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี จักการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญา และประกาศนียบัตร
ชั้นสูง ทำการวิจัยและส่งเสริมการศึกษากันอาชีพและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารของกรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ซึ่งมีวิทยาลัยจำนวน ๒๗ แห่ง โรงเรียน ๑ แห่ง ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นวิทยาเขตทั้งหมด

ตอนที่ ๒

ประวัติการศึกษาเอกชนในประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๑ สมัยรัชกาลที่ ๓ พวกมิชชันนารี พระสมิเทเวเรียน ซึ่งเป็น
นิกายหนึ่งของศาสนาคริสต์ฝ่ายโปรเตสแตนต์ ได้เดินทางมายังประเทศไทย เพื่อสอน
ศาสนาแก่ชาวจีน มิชชันนารีเหล่านี้ไม่รู้ภาษาไทย ดังนั้นจึงไม่สามารถสอนศาสนาแก่คนไทย
ได้ ต่อมาพวกมิชชันนารีเหล่านี้ได้เรียนรู้ภาษาไทย พวกเขาจึงเริ่มสอนศาสนาแก่คนไทย
และยังเป็นผู้บุกเบิกจัดตั้งโรงเรียนราษฎรและการศึกษาสมัยใหม่ในประเทศไทยในสมัย
รัชกาลที่ ๔ (คิงมงกุฎ) พ.ศ. ๒๓๘๘-๒๔๑๑

พ.ศ. ๒๓๘๑ นางมีทูน (Mrs. Mattoon) มิชชันนารีชาวอเมริกันได้เริ่ม
รับลูกหลานเด็กที่มีเชื้อชาวพม่า อาศัยอยู่ในชุมชนเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร

พ.ศ. ๒๓๘๔ นางมีทูนได้เริ่มตั้งโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนนี้ได้อสอน
ภาษาไทย จึงถือว่า "เป็นโรงเรียนราษฎรโรงเรียนแรกในประเทศไทย"

ในปีเดียวกันนี้ พวกมิชชันนารีพระสมิเทเวเรียน ก็ได้เปิดโรงเรียนขึ้นโรงหนึ่ง
ใกล้วัดอรุณ (วัดแจ้ง) จังหวัดธนบุรี โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนกินนอน (Boarding

school) จึงถือว่า "เป็นโรงเรียนกึ่งนอนแห่งแรกในประเทศไทย" โรงเรียนนี้
ยังได้ให้เด็กชาวจีนเรียน โดยสอนด้วยภาษาจีนด้วย เมื่อโรงเรียนนี้จัดการศึกษาทีนี้แล้ว
จึงรวมกันโรงเรียนของนางมีทูน ปี พ.ศ. ๒๔๐๐ โรงเรียนกึ่งนอนได้ถูกย้ายไปอยู่
คำบลสำเหร่ จังหวัดชลบุรี นักเรียนหญิงได้เรียนหนังสือเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๒
ภาษาที่ใช้สอนก็เปลี่ยนจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๓

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๓๑ บาทหลวงจอห์น เอकिन (John Akin) เป็นชาว
อเมริกัน ได้จัดตั้งโรงเรียนเด็กชายที่คำบลกุญจีน จังหวัดชลบุรี ชื่อโรงเรียนคริสเตียน
ไฮสกูล (The Christian High School) และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ โรงเรียนนี้ได้
ถูกย้ายไปอยู่คำบลสำเหร่และรวมกับโรงเรียนพระสมิเทเวียมนิเวศน์โรงเรียนแรก ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖
โรงเรียนนี้ได้ย้ายจากคำบลสำเหร่ไปอยู่ที่ ถนนประมวถ กรุงเทพฯ และเปลี่ยนชื่อเป็น
โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนไฮสกูล นับเป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในประเทศไทย ที่
เปิดในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันชื่อโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

โรงเรียนราษฎร์ได้ขยายเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๔๑๗ มีโรงเรียนหนึ่งชื่อ
โรงเรียนกุลสตรีวังหลังก็เปิดสอน ซึ่งเดิมนี้ได้แก่โรงเรียนอัสสัมชัญ (Assumption
school) โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนที่พวกมิชชันนารีสนับสนุน

โรงเรียนราษฎร์ที่คนไทยเป็นเจ้าของยังไม่เริ่มมีจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๔๔
โรงเรียนราษฎร์ที่เอกชนคนไทยเป็นเจ้าของโรงเรียนแรก ได้แก่โรงเรียนบำรุงวิทยา ซึ่งได้ลง
ทะเบียนขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการเริ่มต้นบทบาทของกระทรวง
ศึกษาธิการ ในการประสานงานค้ำนโรงเรียนราษฎร์ โดยเริ่มควบคุมโรงเรียนราษฎร์จำนวน
๔ โรงเรียน

พ.ศ. ๒๔๖๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงโปรดให้
ทรงพระราชนิพนธ์โรงเรียนราษฎร์ เพื่อควบคุมโรงเรียนราษฎร์ทั่วราชอาณาจักร และเพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขกฎและระเบียบเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์

การศึกษาเอกชนได้มีส่วนในการจัดการศึกษาในประเทศไทยมาเป็นเวลานานใน
ระยะต้น ๆ มีโรงเรียนเอกชนโรงเรียนหนึ่งชื่อว่าโรงเรียนเซนต์ดอมินิก ซึ่งเปิดสอนวิชาสามัญใน
กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโรงเรียนเอกชนอีกแบบหนึ่ง ชื่อโรงเรียนเซนต์ดอมินิกพิเศษ ได้
เปิดสอนวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทยเดิม ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาฮินดู

กระทรวงศึกษาธิการเริ่มควบคุมโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เรื่อยมา
จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๗๖ รัฐบาลประกาศพระราชบัญญัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๔๗๖
และจัดตั้งกองโรงเรียนราษฎร์ ในกรมสามัญศึกษา เพื่อควบคุมโรงเรียนราษฎร์ทั้งหมด

พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช
๒๔๗๕ และ พ.ศ. ๒๔๘๓ รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พุทธศักราช
๒๔๘๓ กำหนดให้เจ้าของโรงเรียนมีทรัพย์สิน หรือมีฐานะพอที่จะตั้งโรงเรียนได้ มิได้
กำหนดว่าผู้จะเป็นเจ้าของของต้องมีอาชีพอะไร ผู้จัดการโรงเรียนจะต้องมีความรู้สอบไล่ได้ไม่
ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษา ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ซึ่ง
กระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น ครูใหญ่โรงเรียนที่เปิดสอนไม่สูงกว่า
ชั้นประถมศึกษา จะต้องมิมีวิทยฐานะสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูมูล หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะ
ซึ่งกระทรวงศึกษารับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นมัธยมสามัญศึกษาหรือ
มัธยมวิสามัญศึกษาขึ้นไป จะต้องมิมีวิทยฐานะสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูประถมศึกษา
หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะซึ่งกระทรวงศึกษารับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น ครูจะต้องได้รับ
ประกาศนียบัตรครู หรือสอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้มีวิทยฐานะ
ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น เว้นแต่ในกรณีซึ่งไม่อาจให้เป็นตาม
กำหนดนี้ได้ ก็ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดวิทยฐานะของครู เพียงสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ สำหรับครูสอนเฉพาะวิชาชีพหรือวิชาพิเศษอื่นไม่ต้องมีวิทยฐานะตาม
กำหนด แต่ต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพหรือวิชาพิเศษที่ตนจะสอนนั้น และมีโรงเรียน
๖ ประเภท คือ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมสามัญศึกษา มัธยมวิสามัญศึกษา อาชีวศึกษา
และ การศึกษาพิเศษ นอกจากนี้มีการควบคุมโรงเรียน การออกหนังสือโรงเรียน การถอนใบ
อนุญาตและบทลงโทษ

พ.ศ. ๒๔๑๔ ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔
โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๓ ในเอกสารการศึกษาเอกชน
(๒๔๒๒ : ๑๖) บางเรื่อง ได้แก่การเพิ่มอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่โรงเรียนราษฎร์
ในการปฏิบัติหน้าที่ออกหนังสือ เสริมและช่วยเหลือโรงเรียนราษฎร์ ครูใหญ่ และครู การ
คุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู การถอนใบอนุญาตและมาตรการ
พิเศษ และคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

พ.ศ. ๒๕๒๕ จากเอกสารอบรมครูช่างอุตสาหกรรม (๒๕๒๗ : ๑) ความว่า
ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นการปรับปรุงกฎหมายโรงเรียน
ราษฎร์ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๕๑๗ และพระราชบัญญัติ
โรงเรียนราษฎร์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๘ กวญ

ตอนที่ ๓

การศึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนวิชาอาชีวศึกษา

ความมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ก็เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะ และมีความสามารถในวิชาชีพนั้น ๆ อย่างแท้จริง การเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นหนักทางด้านปฏิบัติ ทั้งนี้วิธีสอนส่วนใหญ่เป็นการให้ประสบการณ์ตรงมากที่สุด การที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและปลอดภัยนั้น จะต้องเรียนรู้ทฤษฎีและหลักปฏิบัติเสียก่อน

วิธีสอนทฤษฎี คือสอนเนื้อหาหลักการและวิธีการปฏิบัติ ส่วนใหญ่ครูจะใช้วิธีการบรรยาย แจกเอกสารประกอบการบรรยาย ซึ่งเป็นการยากที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้อง อย่างรวดเร็วหมดทุกคน เพราะเนื้อหาบางอย่างผู้สอนไม่สามารถจะอธิบายให้แจ่มแจ้งโดยไม่ใช้สื่อการสอนเข้าช่วย เช่น การเคลื่อนที่ของลูกสูบ เครื่องยนต์ การเจริญเติบโตของต้นไม้ การแสดงวิธีประกอบชิ้นส่วนเครื่องเรือน หรือการใช้กล้องส่องระกำในงานสำรวจ ฯลฯ เป็นต้น สื่อการสอนที่เหมาะสมกับการสอนภาคทฤษฎีก็คือภาพยนตร์ โทรทัศน์กับเทปบันทึกภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ชุดการสอน สไลด์ และฟิล์มสกริปประกอบเทปเสียง แผนภูมิ แผนภาพ และบทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

วิธีการสอนภาคปฏิบัติ คือการให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานโดยตรง หลังจากได้เรียนทฤษฎีมาแล้ว การที่จะให้ผู้เรียนทำงานได้อย่างเรียบร้อยและถูกต้องนั้น ผู้สอนควรจะใช้การแบ่งกลุ่มแล้วทำการสาธิตทีละกลุ่ม โดยเฉพาะขั้นตอนที่ยาก ๆ ก็ควรมีการสาธิตซ้ำ แต่ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าเมื่อใช้เวลาในการสาธิตมาก ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานน้อยลง และยังทำให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ไม่สามารถเห็นการสาธิตได้อย่างชัดเจน สื่อการสอนที่น่าจะนำเอามาใช้ร่วมด้วยก็คือ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ หรือโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ซึ่งผู้สอนสามารถเตรียมนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ก็ครั้งก็ได้ อีกทั้งยังทำให้ผู้สอนสามารถร่วมกับผู้เรียนทำการสาธิต อธิบายเพิ่มเติม และทำการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้อีกด้วย

การสอนโดยใช้สื่อประสม เป็นการนำเอาสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ ฟิอัมสตริป โทรทัศน์ ภาพโปร่งใส รูปภาพ เทปบันทึกเสียง ฯลฯ ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกันมาประกอบเข้าด้วยกัน ในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ให้โดยมีครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่เทคนิคทางานประสานกันจัดทำการสอน วิธีนี้เป็น การเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ตลอดจนประสิทธิภาพทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน มากยิ่งขึ้น

ความจำเป็นในการนำสื่อการสอนเข้ามาใช้

สื่อการเรียนการสอน มีความจำเป็นในการเรียนการสอน เพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อโรงเรียน การมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น ทำให้ครูต้องสอน เนื้อหาวิชาเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญก็คือ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ นักเรียนในสิ่งต่อไปนี้ คือ

๑. การที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น สื่อการสอนจึงมีความสำคัญในการเน้นให้การสอนตามเอกลักษณ์เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สื่อการสอนจะช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของนักเรียนที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากถ้าย้ายถิ่นอื่น ๆ ไปเรียนรวมกันในชุมชน หากครูรู้จักใช้สื่อการสอนและมีเทคนิคที่ดีพอ

๓. ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ พื้นภูมิหลังที่คล้ายคลึงกันจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีเทคนิคการสอนที่ดียิ่งขึ้นไป การเลือกสื่อการสอนที่ดี จะทำให้ครูบรรลุเป้าหมายในการสอน

๔. นักเรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบ ครูจำเป็นต้องใช้สื่อการสอนเข้าช่วย อีริกสัน (Erickson) (Ericson, ๑๙๗๑ : ๑๐๖) มีความเห็นว่า สื่อการสอนนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ถ้าครูยังสอนโดยวิธีบอกเล่าอย่างเก่าจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ยากขึ้น และยังไกล่ถ่วงถึงบทบาทสื่อการสอนไว้ดังนี้

๑. สื่อการสอนจะช่วยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น
๒. สื่อการสอนจะช่วยครูจัดเนื้อหาที่มีความหมาย
๓. สื่อการสอนจะช่วยให้ครูมีการแนะนำและความคุมักเรียนให้ปฏิบัติยาตอบในทางที่พึงปรารถนา กับสิ่งเร้าของสภาพการเรียนรู้

๔. สื่อการสอนจะช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป
๕. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนไ้ตามวัตถุประสงค์
๖. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนไ้เนื้อหามากขึ้น
๗. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสอนไ้รวดเร็ว และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

การใช้สื่อการสอนทางอาชีวศึกษาและวิชาช่างอุตสาหกรรม

ประเสริฐ ประวิตรุ่งเรือง (๒๕๒๒ : ๓๑) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ วิชาทฤษฎีไฟฟ้าเบื้องต้น โดยใช้วิธีการสอนแบบสไลด์โปรแกรมมีเทปเสียงประกอบการบรรยาย กับวิธีการสอนแบบบรรยายปกติ ในระดับวิชาชีพ (ปวช.) พบว่า หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลไ้ว่า

๑. นักศึกษา สาขาวิชาช่างไฟฟ้า ที่เรียนจากแบบเรียนสไลด์โปรแกรมมีเทปเสียงประกอบ มีแนวโน้มในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนจากการสอนแบบบรรยายปกติ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. นักศึกษา สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ ที่เรียนจากแบบเรียนสไลด์โปรแกรมมีเทปเสียงประกอบ มีแนวโน้มในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนจากการสอนแบบบรรยายปกติ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. นักศึกษา สาขาวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่เรียนจากแบบเรียนสไลด์โปรแกรมมีเทปเสียงประกอบ ไ้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนจากการสอนแบบบรรยายปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ (๒๕๒๖ : ๖๑-๖๒) ได้ทำการวิจัยโดยศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาปฏิบัติการงานวัดละเอียด • เรื่องเวอร์เนียร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า

๑. บทเรียนโมดูลเรื่องเวอร์เนียร์ วิชาปฏิบัติการงานวัดละเอียด • ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ ๑ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในภาคทฤษฎี มีประสิทธิภาพ ๕๓.๕๑/๕๐.๓๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนในภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพ ๕๑.๕๑/๕๕.๗๒ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน แสดงว่าบทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพไ้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยสมบูรณ์

๒. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาปฏิบัติงานวัดละเอียด • เรื่องเวอร์เนียร์
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ ๑ ที่ได้จากการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล
กับที่ได้จากการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ๘๘ %
ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า โดยทั่วไปนักศึกษาให้ความสนใจในการเรียนโดย
จากพฤติกรรมการเรียน และความสามารถนำไปใช้เป็นที่ประกอบการสอนแทน หรือใช้เป็นที่
การสอนของครูได้ โดยไม่ทำให้คุณภาพของการเรียนการสอนลดลง อนึ่งแม้ว่าเครื่องมือวัด
คือเวอร์เนียร์คาลิปเปอร์ และเวอร์เนียร์วัดลึก ซึ่งใช้เป็นอุปกรณ์ในการเรียนมีจำนวน
ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน อาจารย์บทเรียนโมดูลเข้าไปแก้ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ใน
การเรียนการสอนได้ทางหนึ่ง

สมพร ดาวโรตศาธิวัธ (๒๕๒๖ : ๒๕-๒๕) ทำการวิจัยในเรื่อง การใช้
สื่อคือบทเรียนโปรแกรมมีคำอธิบายคำตอบ กับ บทเรียนโปรแกรมปกติและการสอนแบบ
ปกติ พบว่า

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมมีคำ
อธิบายคำตอบประกอบด้วยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมปกติ
๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมมีคำ
อธิบายคำตอบสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ
๓. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมปกติ
และการสอนปกติไม่แตกต่างกัน
๔. ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรม
มีคำอธิบายคำตอบสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมปกติ
๕. ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมมีคำ
อธิบาย คำตอบสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ
๖. ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมปกติ
และสอนปกติไม่แตกต่างกัน
๗. ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการเรียน (Post test) ของนักเรียนที่เรียน
ด้วยบทเรียนโปรแกรมปกติ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคงทน (Retention)
ภายในกลุ่มเดียวกัน

๔. ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการเรียน (Post test) ของนักเรียนที่เรียนความทเรียนโปรแกรมมีค่าอธิบายค่าตอบ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคงทน (Retention) ภายในกลุ่มเดียวกัน

๕. ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการเรียน (Post test) ของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคงทน (Retention) ภายในกลุ่มเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย